

ภาษาอังกฤษกับการจัดการศึกษาของไทย

อัญชลี วงศ์หล้า¹

Wongla, A. (1997). *English and Thai Education*. *Suranaree. J. Sci. Technol.* 4 : 53-57

ประเทศไทยในยุคโลกาภิวัตน์ได้พัฒนาไปจนถึงขีดสูงสุดเกือบทุกด้าน ทั้งทางด้านการศึกษา การแพทย์ การกีฬา เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ และการนำเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาใช้พัฒนาประเทศ เป็นที่ชื่นชมยินดีของประชาชนคนไทยโดยทั่วไป ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สามารถก้าวไปทันโลกได้เช่นนี้ก็คือนอกจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยในการติดต่อสื่อสารศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ และเผยแพร่วัฒนธรรมของไทยให้กับชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี การเรียนภาษาอังกฤษจึงเป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในยุคปัจจุบัน รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ และได้กำหนดให้นักเรียนไทยเริ่มเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายอันดีสำหรับวงการการศึกษาของไทยที่จะสามารถสร้างคนในชาติให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างดีทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ

การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

ก่อนอื่นคงต้องมาทำความเข้าใจกับคำว่า การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (a second language) และการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (a foreign language) ซึ่งคนส่วนใหญ่มักคิดว่าคือสิ่งเดียวกัน โดยเข้าใจว่าเป็นการสอนคนที่พูดภาษาอื่นอยู่แล้ว แต่ยังคงพูดภาษาอังกฤษไม่ได้เลยให้สามารถพูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้ ดังนั้นนักการศึกษาและผู้สอนส่วนใหญ่จึงใช้ทฤษฎีที่เรียนมาในด้านการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองกับนักเรียนที่

เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศด้วย ซึ่งทำให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

โดยแท้จริงแล้วการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (a second language) เกิดขึ้นในประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ และมีผู้อพยพจากประเทศอื่นเข้าไปในประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ แต่ประชาชนในประเทศบางกลุ่มยังใช้ภาษาถิ่นในครอบครัว เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ฮองกง

¹ Ph.D. (Reading), สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา 30000.

เป็นต้น ทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จึงได้มาจากนักการศึกษาชาวอเมริกัน ออสเตอร์เลีย และนิวซีแลนด์ เป็นส่วนใหญ่ การสอนวิธีนี้ผู้สอนจะใช้ภาษาอังกฤษตั้งแต่เริ่มแรกโดยไม่ให้ใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาที่หนึ่งในห้องเรียนเลย ผู้เรียนในประเทศเหล่านี้ ใช้เวลาเรียนไม่นานนักก็สามารถเข้าใจและพูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ทำให้เชื่อกันว่าวิธีสอนภาษาใหม่ที่ดีที่สุดก็คือ ให้ผู้เรียนใช้ภาษานั้น ๆ ในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว โดยลืมนึกไปว่าผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างรวดเร็ว เพราะได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนตลอดเวลาด้วย ทั้งจากวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ

ส่วนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (a foreign language) เป็นการสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ เช่น ในโรงเรียนในประเทศไทย ซึ่งผู้เรียนใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน การเรียนภาษาอังกฤษวันละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ไม่อาจทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วเหมือนกับผู้เรียนในประเทศฮ่องกง ซึ่งมีโอกาสได้ฟังและอ่านต้นแบบภาษาอังกฤษที่ดี และมีโอกาสได้ฝึกพูดและเขียนตามแบบอย่างที่ดีเหล่านั้นบ่อยครั้งในชีวิตประจำวัน จนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีพอ ๆ กับภาษาจีน ดังนั้นผู้สอนจึงไม่ควรใช้วิธีการสอนเดียวกันในการสอนภาษาที่สอง และภาษาต่างประเทศ เพราะสภาพแวดล้อมทางภาษานอกห้องเรียนของผู้เรียนแตกต่างกัน

สอนภาษาอังกฤษอย่างไรดี

เนื่องจากผู้เรียนมีเวลาทำความเข้าใจภาษาอังกฤษน้อยมาก เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ครูผู้สอนชาวไทยจึงควรช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจภาษาอังกฤษในบทเรียนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยใช้เทคนิค

การสอนต่าง ๆ เช่น รูปภาพ ของจริง กริยาอาการ เมื่อจะอธิบายถึงคำนามหรือกริยา เช่น คำว่า typewriter, wallet, smile ส่วนคำบางคำหรือเนื้อหาบางอย่างที่ไม่สามารถใช้วิธีการเหล่านี้ได้ ครูควรอธิบายโดยใช้ภาษาอังกฤษง่าย ๆ ที่นักเรียนเรียนมาแล้ว เช่น

“overjoyed” means “very happy”

และให้ประโยคตัวอย่างว่า

- He was overjoyed to get a new car.

หรือใช้ภาษาไทยอธิบายเสริมคำที่เข้าใจยาก

เช่น

- We are not satisfied with these results.

- “satisfied” means “พอใจ”

ดังนั้นจึงไม่ควรเคร่งครัดอยู่กับทฤษฎีการสอนภาษาที่สองที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษตลอด เพราะบางครั้งจะทำให้เสียเวลาโดยใช่เหตุ เมื่อนักเรียนเข้าใจเนื้อหาแล้ว ครูควรใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนให้นักเรียนฝึกพูด อ่าน เขียน โครงสร้างนั้น ๆ จนสามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่วจะดีกว่า

การจัดสถานการณ์ในห้องเรียน

การเรียนภาษาใหม่จะมีประสิทธิภาพสูงหากผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ได้รับแรงกระตุ้นให้มีความสนใจใฝ่รู้
2. มีความต้องการอยากเรียนรู้
3. มีทัศนคติที่ดีกับครูและภาษาที่จะเรียน
4. มีอารมณ์ที่ผ่อนคลายและรื่นรมย์

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วหรือไม่ เจ้าของภาษาหรือครูไทยที่มีความรู้ภาษาอังกฤษดีเลิศก็ไม่อาจช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ หากครูไม่สามารถจัดสถานการณ์ในห้องเรียนให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมทั้ง 4 ด้านนี้ได้ เพราะสมองของผู้เรียนจะไม่

สามารถรับรู้อย่างเต็มที่หากผู้เรียนเกิดความเครียด
โกรธระงวนระวาย เบื่อหน่าย หรือขาดแรงจูงใจ
ไปสัมฤทธิ์

ครูจึงควรเตรียมบทเรียนให้น่าสนใจ
สนุกสนาน ให้กำลังใจและทำขั้นตอนของการ
เรียนให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเขาทำได้ไม่ใช่เกิดความ
ท้อแท้ว่าชาตินี้คงพูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษดีเท่า
ครูไม่ได้ เพราะทำอะไรก็ไม่ถูกไม่เป็นที่พอใจของ
ครูไปหมด และในบางครั้งการใช้ภาษาไทยอธิบาย
เนื้อหาที่ยากจะช่วยให้ผู้เรียนคลายความเครียดใน
การเรียนลง แต่ทั้งนี้ครูต้องพิจารณาว่าจุดประสงค์
ของการเรียนวิชานั้น ๆ คืออะไร หากเป็นวิชาที่
เน้นการฟัง พูด ก็ควรใช้ภาษาไทยให้น้อยที่สุดจน
แทบไม่ใช้เลย แต่ถ้าเป็นวิชาที่เน้นการอ่านและเขียน
การใช้ภาษาไทยอธิบายก็ไม่เป็นสิ่งที่เสียหาย หากว่า
จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว และมีเวลา
ฝึกทักษะนั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษคือ ได้อ่านและ
เขียนแบบฝึกหัดในห้องเรียนได้มากขึ้น

วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัยต่าง ๆ

ชั้นอนุบาล - ป.4

สอนทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษที่มีความ
ยากง่ายเหมาะสมกับวัย เน้นให้เด็กเรียนอย่าง
สนุกสนานและมีทัศนคติที่ดีต่อครูและภาษาอังกฤษ
โดยการให้เด็กร้องเพลง เล่นเกมส์ ฟังนิทาน และ
ฟังเพลงการสนทนาของเจ้าของภาษา เพราะเด็กใน
วัยนี้จะเลียนเสียงที่ได้ยินได้ดีที่สุด ครูควรฝึกให้
เด็กพูดได้ตอบเป็นประโยคและไม่เน้นการสอน
ไวยากรณ์ เพราะจะทำให้เด็กเบื่อ

ชั้น ป.5 - ม.3

ครูควรใช้เทคนิคการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึก
ทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษและมี
ทัศนคติที่ดีกับครู และภาษาที่เรียนเช่นเดียวกับนัก

เรียนชั้นอนุบาล - ป.4 โดยเลือกเนื้อหาและเทคนิค
การสอนที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
และเริ่มสอนไวยากรณ์อังกฤษในขณะนี้ เพราะผู้
เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศจำเป็นต้อง
ใช้ความรู้ด้านไวยากรณ์มาช่วยจัดเกลาภาษาพูด
ตลอดจนการอ่านและเขียนให้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

ชั้น ม.4 - ระดับอุดมศึกษา

หากผู้เรียนระดับนี้มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษที่ดี
มาตั้งแต่ระดับประถมและมัธยมศึกษาแล้ว ครู
สามารถใช้ภาษาอังกฤษในห้องเรียนตลอดเวลาและ
ไม่เน้นการสอนไวยากรณ์ได้เหมือนกันกับการสอน
ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาที่หนึ่ง

แต่ถ้าผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานความรู้ภาษา
อังกฤษ ครูผู้สอนจะต้องเริ่มเตรียมให้ผู้เรียนมีความ
พร้อมในการเรียนขั้นพื้นฐานตามที่ได้กล่าวมาแล้ว
คือ ได้รับแรงกระตุ้นให้มีความสนใจใฝ่รู้ มีความ
ต้องการอยากเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อครู และภาษา
อังกฤษ และมีอารมณ์ที่ผ่อนคลายและรื่นรมย์ ซึ่ง
เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่จะต้อง
เริ่มฝึกฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ เพราะผู้
เรียนวัยนี้เป็นผู้ใหญ่ที่จะมีความกดดันในการเรียนสูง
เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนมีความซับซ้อนยากสำหรับผู้
เริ่มเรียนจะเข้าใจ และจะต้องพูดหรือเขียนภาษา
ยาก ๆ อย่างที่ผู้ใหญ่ใช้ จึงรู้สึกอับอายหากทำไม่
ได้หรือทำผิดและเกิดความท้อถอย ในขณะที่เมื่อ
เด็กเล็กเริ่มเรียนจะได้ฝึกฟังและพูดภาษาที่ง่าย ๆ ก่อน
ถ้ายังไม่อยากพูดก็ไม่เป็นไร หรือเมื่อตอบถูก ๆ ผิด ๆ
ครูก็ยังชมว่าเก่งและเมื่อมีความมั่นใจมากขึ้น เด็ก
จึงจะเริ่มพูดอ่านเขียนต่อไปเป็นลำดับ

ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเข้าใจลักษณะของผู้
เรียนในแต่ละระดับ และเลือกใช้เทคนิควิธีสอนที่
เหมาะสมกับผู้เรียน การสอนแต่ละระดับมีความ
ยากง่ายต่างกัน การสอนเด็กเล็กเนื้อหาจะง่าย วิธี
การสอนสนุกสนานไม่เร่งรีบ ไม่ยึดเยียดเนื้อหาให้

ต้องจดจำมากนัก แต่ครูผู้สอนจะต้องสามารถร้องเพลงและสนุกกับการเล่นเกมส์ เล่นิทานให้เด็กฟัง เน้นการฟัง พูด มากกว่าอ่านเขียนและไวยากรณ์ ส่วนการสอนผู้ใหญ่หรือเด็กโตจะต้องเน้นที่เนื้อหา ไวยากรณ์ และทักษะทางภาษาทุกด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งยากและซับซ้อนกว่าการสอนเด็กเล็ก แต่ผู้เรียนจะเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายกว่าเด็กเล็ก ถ้าครูผู้สอนรู้จักดึงทักษะที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วในการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยมาช่วยให้เขาเข้าใจภาษาอังกฤษได้อย่างรวดเร็ว เช่น ในการอธิบายคำศัพท์ หรือโครงสร้างทางภาษาที่ยาก ๆ และใช้เวลาที่เหลือในการฝึกทักษะนั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษ วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะเรียน เพราะเขาเข้าใจในสิ่งที่เรียนและสิ่งที่กำลังฝึกหัด แต่หากครูผู้สอนพูดภาษาอังกฤษตลอดเวลาจะทำให้เสียเวลาในการอธิบายมากเกินไป นอกจากนั้นผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่หรือเด็กโตจะไม่อยากลองฝึกลองถูกในการเรียนภาษาเหมือนเด็กเล็ก แต่อยากจะทำในสิ่งที่เขามีความมั่นใจว่าถูกต้อง

การเตรียมครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ครูคือปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ แม้แต่เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น เทป บันทึกลำเสียง วีดิโอ เทป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรืออินเตอร์เน็ต ก็เป็นเพียงสื่อการสอนที่ให้ครูนำมาใช้ประกอบการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเท่านั้น

การเตรียมครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะครูภาษาอังกฤษระดับชั้น ป.1-3 ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครูประจำชั้นที่ต้องสอนทุกวิชาและไม่มีความถนัดในการสอนภาษาอังกฤษ การเริ่มสอนภาษาอังกฤษในระดับนี้จึงเป็นคาบสองคม เพราะหากเด็กได้เรียนรู้การออกเสียง พูด อ่าน เขียนอย่างไม่ถูกต้อง หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาษา

อังกฤษตั้งแต่เล็ก ๆ จะทำให้แก้ไขได้ยากหรือไม่ ได้เลยเมื่อโตขึ้น

ดังนั้นผู้บริหารผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงควรติดต่อประสานกับหน่วยงานราชการ ที่สามารถให้การอบรมครูเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษที่ดีพอที่จะใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มาประกอบการสอน ไม่ใช่ให้ใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นสอนแทนครู ซึ่งจะก่อให้เกิดความล้มเหลวทางการศึกษาอย่างใหญ่หลวง และควรพิจารณาเลือกวิทยากรที่ให้การอบรมที่มีคุณค่าจริง ๆ โดยมุ่งคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ครูผู้สอนและนักเรียนจะได้รับอย่างแท้จริง เหมือนกับคนไข้เลือกแพทย์มารักษา จริงอยู่ที่ใคร ๆ ก็สามารถให้คำแนะนำในการรักษาโรคได้ ขึ้นอยู่กับว่าเราจะเสียเงินไปซื้อยามาทานเอง ปรึกษาเพื่อน ร้านขายยา ผู้ช่วยพยาบาล พยาบาล หรือแพทย์ แน่แน่นอนที่สุดว่าแพทย์คือผู้เชี่ยวชาญที่สุดในการรักษาโรค เพราะเป็นวิชาชีพของเขา เราจึงควรปรึกษาแพทย์โดยตรงและขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ ประกอบตามความเหมาะสม เช่นเดียวกับการอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษ วิทยากรผู้ให้การอบรมควรมาจากสถาบันราชภัฏหรือมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น เพื่อจะได้สะดวกในการให้การอบรมอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ชั้น ป.1 - อุดมศึกษา ก็คือครูเหมือน ๆ กัน การให้ความรู้แก่นักเรียนจึงควรเรียงร้อยประสาน สัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้รับอย่างถูกต้องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนต้นให้บรรลุความสำเร็จในการศึกษาขั้นสูงและในชีวิตประจำวัน มิฉะนั้นจะเกิดความล้มเหลวทางการศึกษา เพราะมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เป็นต้น ให้การศึกษาแก่นักศึกษาหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ ซึ่งจำเป็นต้องค้นคว้าตำราภาษาอังกฤษและเรียนกับอาจารย์ชาวต่างชาติ

จำนวนหนึ่ง หากนักศึกษาปราศจากพื้นฐานภาษาอังกฤษที่ดีมาตั้งแต่ระดับชั้นประถมและมัธยมศึกษาแล้ว การศึกษาในมหาวิทยาลัยก็จะประสบความสำเร็งได้ยาก

References

- Anderson, A. and Lynch, T. (1988). *Language Teaching*. Oxford : Oxford University Press.
- Barnitz, J.G. (1985). *Reading Development of Nonnative Speakers of English*. New York : Harcourt Brace Jovanovich.
- Celce-Murcia, M. (ed.). (1991) *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Boston : Heinle & Heinle.
- Finocchiaro, M. (1989). *English as a Second/ Foreign Language*. New Jersey : Prentice Hall.
- Larsen-Freeman, D. (1986). *Techniques and Principles in Language Teaching*. New York : Oxford University Press.
- Lightbown, P. and Spada, N. (1993). *How Languages are Learned*. Oxford : Oxford University Press.
- Shoemaker, C.L. and Shoemaker, F.F. (1991). *Interactive Techniques for the Classroom*. Boston : Heinle & Heinle.